

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 24 lipca 2018 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I C 274/18, z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. przeciwko U. S. o zapłatę - Sąd Rejonowy w Rawie Mazowieckiej I Wydział Cywilny oddalił powództwo.

Apelację od powyższego wyroku złożyła strona powodowa, zaskarżając orzeczenie w całości. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenie kwoty 167,72 zł wraz z odsetkami zgodnie z żądaniem pozwu oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych wraz z kwotą 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił:

1. naruszenie art. 217 § 1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie wobec strony pozwanej, mimo braku aktywności pozwanej w postępowaniu i braku z jej strony jakiegokolwiek odniesienia się do żądania objętego pozwem, a nadto nieuznanie przez Sąd za bezsporne niekwestionowanych przez stronę pozwaną w toku rozprawy okoliczności i dowodów, które w tej sytuacji należało uznać za udowodnione;
2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, a w szczególności poprzez nieprawidłową ocenę dowodową złożonych do akt sprawy dowodów w postaci: załączonych faktur, aneksu do umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych celem wykazania podstawy do wyliczenia wysokości opłat abonamentowych oraz kar umownych i ulg, umowy cesji (niekwestionowanych w toku rozprawy przez pozwaną);
3. art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez błędne uzasadnienie faktyczne i prawne, w szczególności w odniesieniu do złożonych do akt sprawy dowodów w postaci: faktur, aneksu do umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych – jako wykazanie podstawy do wyliczenia wysokości opłat abonamentowych oraz kar umownych i ulg oraz umowy cesji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna, chociaż z innych przyczyn niż wskazywane przez apelującego.

W art. 379 k.p.c. wśród przesłanek nieważności postępowania ustawodawca w punkcie 5 wymienił sytuację, w której strona została pozbawiona możliwości obrony swoich spraw.

W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt. 5 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona procesu, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 1961 r., 3 CR 953/60, (...) 1963 nr 1, s. 117; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1999 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 nr 10, poz. 172; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98, niepublikowany).

Przytoczona podstawa nieważności postępowania jest spełniona, jeżeli z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła - wbrew swej woli - brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 z. 3, poz. 66; z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999 nr 5, poz. 41 - dodatek; z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 nr 12, poz. 220; z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/0; niepublikowane; z dnia 28 listopada 2002 r., II CKN 399/01, niepublikowane i z dnia 22 maja 2014 r., IV CSK 545/13, niepublikowane).

Sytuacja taka zachodzi zaś m.in., gdy wady zawiadomienia o terminie rozprawy, jedynej albo bezpośrednio poprzedzającej wydanie orzeczenia, uzasadniały odroczenie rozprawy, a sąd rozpoznał sprawę i wydał orzeczenie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNC 1975 nr 5, poz. 84; z dnia 15 stycznia 1999 r., II CKN 139/98, z dnia 6 marca 2002 r., III RN 12/01, niepublikowany; z dnia 8 stycznia 2004 r., I CK 19/03, niepublikowany; z dnia 15 grudnia 2006 r., I PK 122/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 325; z dnia 7 lutego 2013 r., II CSK 325/12, niepublikowany).

Jak wynika z akt sprawy doręczenia dla pozwanej dokonywane były na wskazany w pozwie adres: „Osiedle (...), (...)- (...) R.”. Korespondencja zawierająca wezwanie na rozprawę, odpis pozwu z załącznikami oraz pouczenie wróciła z adnotacją „zwrot, nie podjęto w terminie” (k. 83) i była uznana przez Sąd Rejonowy, jako skutecznie doręczona w trybie art. 139 § 1 k.p.c. (k. 84).

Sąd Rejonowy nie dokonał weryfikacji tak wskazanego adresu pozwanej w Systemie PESEL - SAD, gdzie znajduje się informacja o tym, że pozwana wymeldowała się z podanego przez stronę powodową adresu jeszcze przed wniesieniem pozwu (k. 78-78 odwrot).

Doręczenie zastępcze w trybie art. 139 § 1 k.p.c. jest skuteczne, gdy miejsce zamieszkania adresata (art. 126 § 2 k.p.c.) nie budzi wątpliwości (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 1995 roku, III CRN 4/95, niepublikowane). Podstawowym warunkiem skuteczności zastępczego doręczenia, o którym mowa w art. 139 § 1 k.p.c., jest bowiem prawidłowy adres osoby, do której pismo sądowe jest adresowane. Przepis ten zakłada bowiem, że adresat mieszka pod wskazanym adresem, a jedynie zachodzi niemożność doręczenia mu pisma w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających.

Jeżeli powód podał w pozwie nieaktualny adres strony pozwanej doręczenie zastępcze na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. przez złożenie pisma w placówce pocztowej nie może być skuteczne, ponieważ nie ma możliwości dochowania wymaganego w tym przepisie umieszczenia zawiadomienia o pozostawieniu pisma w placówce pocztowej na drzwiach mieszkania adresata lub w jego skrzynce pocztowej. Brak adnotacji poczty, że adresat nie mieszka pod wskazanym adresem lub że wyprowadził się nie sankcjonuje wadliwego doręczenia, zwłaszcza, że doręczyciel może nie wiedzieć, kto mieszka pod wskazanym adresem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2009 roku, IV CNP 87/08, niepublikowane).

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Dokonanie doręczeń dla pozwanej przez Sąd Rejonowy na adres, pod którym pozwana nie zamieszkiwała skutkuje stwierdzeniem nieważności postępowania, albowiem pozwana - wbrew swej woli – nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Skutkuje to uchycieniem - na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. zaskarżonego wyroku, zniesieniem postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Nieważność postępowania przed Sądem pierwszej instancji zaistniała już z chwilą wydania w dniu 28 maja 2018 roku zarządzenia o doręczeniu wezwania na wyznaczony termin rozprawy wraz z odpisem pozwu, załączników do pozwu i pouczenia na adres, pod którym pozwana nie zamieszkiwała. Tym samym zachodzi potrzeba zarządzenia doręczenia odpisu pozwu z załącznikami oraz pouczeniem na właściwy adres i zawiadomienia pozwanej o rozprawie na ten adres, a następnie stosownie do inicjatywy dowodowej stron przeprowadzenie postępowania..

W tej sytuacji odnoszenie się do zarzutów podnoszonych w apelacji jest zbędne.